

PRAVLJICE

Pravljice veljajo že od nekdaj za najprimernejšo literarno zvrst v predšolskem obdobju. Pripovedujejo se na preprost, nevsiljiv način in hkrati bodrijo, opogumljajo ter vlivajo vero v življenje.

Krepijo odnos starši–otrok

Najbrž ni lepšega darila, tako za otroka kot za mamo ali očeta, kot je ta, da vzame svojega malčka v naročje in mu prebere pravljico za lahko noč. Le-ta je lahko čudovita priložnost za otroka in za odraslega, da se umirita, pozabita na vsakodnevne skrbi in težave ter za nekaj časa ubežita realnosti in na krilih domišljije odpotujeta v čarobni svet pravljič, kjer se skupaj igrata s pravljimi junaki, trepetata zanje, se z njimi veselita in jim pomagata reševati težave. Najlepše pri vsem tem pa je, da je ta čas na razpolago samo njima, da sta skupaj in jima je lepo. To so nepozabni trenutki, ob katerih se bo otrok grel celo življenje in bodo pustili nepozaben pečat na odnosu med njim in starši.

Vplivajo na otrokov čustveni razvoj

Ko se otroci srečajo s posameznimi čustvi v pravljici, se začnejo zavedati tudi svojih čustev ter čustev drugih. Značilno je, da želijo malčki nekatere pravljice vedno znova poslušati, kar kaže na to, da jim zgodba in junaki, ki v njej nastopajo, odgovarjajo, da so jim blizu. Tako pravljico očitno prevevajo čustva, ki se v tistem obdobju porajajo tudi v otroku.

V marsikateri pravljici se otroci soočijo tudi s smrtjo, ki je del življenja in s katero se bo nekoč vsak srečal. Ob smrti se lahko pojavijo različna čustva: žalost, jeza, potrnost, nemoč. Pri tem otroci ugotovijo, da imamo vsi pravico tudi do takih čustev. Skoraj vedno pa se med pravljimi junaki pojavi najlepše čustvo, ljubezen. Ljubezen, ki premaga vse, tudi štiriglavega zmaja in hudobno čarovnico. In vse to, kar obstaja v pravljici: ljubezen in sovraštvo, žalost in veselje, rojstvo in smrt, dobro in zlo, trpljenje in sreča, obstaja tudi v realnem svetu.

Spodbujajo domišljijo

Čar otroštva je ravno v tem, da je tako svetlo, mavrično, čarobno in ne resno, strogo realistično in turobno, kot je svet odraslih – svet, v katerem mora biti vse prav, vse na svojem mestu, vse z določenim namenom in kjer si moraš znati vse do potankosti razložiti. Odraslim manjka radovednost, spontanost, manjka jim sposobnost ustvarjanja domišljijjskih svetov in vse to jih siromaši.

Otrokov svet pa je pravljichen. Vse v njem je pravljicho. Zanj sta popolnoma enakovredni dobra vila in njegova babica. Tako kot se lahko premika zajec, se lahko tudi žlica, kocka ali kartonasta škatla. Le kako se ne bi, saj je za otroka vse resnično. In ravno pravljica je tisti svet, ki otroku ponuja brezmejne domišljijske svetove, v katerih vsak lahko najde takega, v katerem se dobro počuti, ponuja tudi pisano paleto pravljčnih junakov; eni so dobri, drugi hudobni, eni lepi, drugi grdi, spet eni prijazni in usmiljeni, drugi pa ljubosumni in veliki skopuhi. V pravljici se otrok

lahko poistoveti z nežno princeso, pogumnim princem, revnim starčkom ali bogatim povodnim možem. Vsak lahko najde svojega pravljичnega junaka, se z njim identificira in potuje skozi pravljичni svet.

Žal pa nekateri starši niso naklonjeni pravljicam, ker menijo, da na otroke slabo vplivajo, da otroci zaradi njih živijo v laži. Bojijo se, da bodo zaradi čarobnega in čudežnega, ki prevevata pravljice, otročji, nezreli, da bodo imeli določene primanjkljaje. Ne zavedajo se, da otrokom realistične razlage običajno niso razumljive, da so zanje pretežke. Otroku prej škodijo kot koristijo, saj ga lahko zmedejo in v njem vzbudijo občutek nemoči in manjvrednosti. Zanj taka razlaga nima nobenega smisla, saj ni odgovorila na njegovo vprašanje.

So prijetno in nevsiljivo vzgojno sredstvo

Prav gotovo si vsi starši zastavljajo podobna vprašanja ob spremljanju svojih otrok na poti v odraslost. Sprašujejo se, kako otroke čim bolje pripraviti na življenje z vsemi lepimi, prijetnimi in tistimi manj prijetnimi, težkimi platmi, kako jim pomagati odkriti smisel življenja in vzbuditi v njih veselje vanj. Zelo pomemben je tudi odnos do soljudi in do okolja. Kaj je lepše, kot imeti pri reševanju takih in podobnih vprašanj čudovit, prijeten in nevsiljiv pripomoček, kot je pravljica. V njej se otrok sreča z vsemogočimi socialnimi težavami, od revščine, lakote, do pretepanja in žalosti ob izgubi staršev. Otrok spozna, da v življenju ni vse samo lepo, prijazno, dobronamerno in lahko, spozna pa tudi, da ne smeš nikoli obupati. Boriti se moraš, saj se ti to vedno obrestuje. Vedno se najde prijazni škrat, dobra vila ali ustrežljiva muca, ki pomaga reševati težave. In tako ima vsaka pravljica srečen konec. S to zavestjo gre otrok v svet, obogaten za spoznanje, da se je vredno truditi vedno in povsod. Ob tem prepoznava tudi različna čustva: ljubezen, žalost, srečo, hrepenenje, veselje, jezo, strah, pogum, ljubosumnost, zaskrbljenost. Vse, kar doživlja tudi sam. Otrok s pomočjo pravljic ugotovi tudi, kako vsako dobro dejanje, še tako majhno in neopazno, šteje. Tak primer je npr. ljudska pravljica Bela kača s kronico. Otroci iz revne družine so delili mleko z belo kačo in ta jih je bogato nagradila, da so postali najpremožnejša družina v vasi.

Namesto zaključka

Če želite, da bo vaš otrok inteligenten, mu berite pravljice. Če želite, da bo še pametnejši, mu berite še več pravljic. (Albert Einstein)

Pripravila: Melita Mittendorfer

Literatura:

- Bauer, Angeline (2008): *Pravljice zdravijo. Kako pravljice otrokom krepijo samozavest ter jim pomagajo premagovati strahove in skrb.* Ljubljana: Tangram.
- Bettelheim, Bruno (1999): *Rabe čudežnega. O pomenu pravljic.* Ljubljana: Studia Humanitatis.